

Körmöci Katalin, főszerkesztő
Óvodai nevelés

Esélyteremtés a mindennapi nevelőmunkában 1. rész

- elgondolkodásra készítetnek

Minden gyermeknek joga van a kiteljesedéshez, ezért: minden gyermeknek

- Joga van ahhoz, hogy **kiteljesítse lehetőségeinek maximumát,**
- Joga van az **életörömhöz.**
- Joga van **az autonómiához és a felelősségvállaláshoz.**
- **Szüksége van a sikerre.**
- A gyermeknek **joga van hibázni.**
- A gyermeknek **szüksége van feltalálásra és alkotásra.**
- A gyermeknek **szüksége van kommunikációra.**
- A gyermeknek **szüksége van arra, hogy kifejezhesse magát.**
- A gyermeknek **szüksége van esztétikai élményekre.**

Az esélyegyenlőséget elősegíti az ONAP:

„Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy:

- az óvodai nevelésnek **a gyermeki** személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok és **a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának** megerősítésére kell irányulnia; **az egyenlő hozzáférés biztosításával;**
- a gyermeket - mint fejlődő személyiséget - **gondoskodás és** különleges védelem illeti meg.”
- **Az előbbiekből adódik: Minden gyermeknek joga van a tudás megszerzésére**
 - A gyermeknek joga van **igaz és koherens válaszokat kapni** az általa feltett kérdésekre.
 - A gyermeknek joga van bármiféle **tudás megszerzésére.**
 - A gyermeknek joga van **megérteni az őt** körülvevő társadalmi és gazdasági jelenségeket.
 - A gyermeknek szüksége van arra, hogy **tudatosítsa társadalmi környezetét.**
 - A gyermeknek **szüksége van az élővilággal való kapcsolatra.**
 - A gyermeknek **szüksége van arra, hogy a legkülönbélebb anyagokkal kísérletezhessen.**
 - A gyermeknek **joga van ahhoz, hogy beavatkozzon a környezetébe.**
 - A gyermeknek joga, hogy **ne kondicionálják,** hogy ne erőltsenek rá doktrínákat.
 - A gyermeknek joga, hogy **ne vesse alá magát különféle divatoknak.**
 - A gyermeknek **joga van bírálni.**

Párhuzamos tevékenységek az esélyteremtés szolgálatában vannak, amikor egy időben, egyszerre többféle tevékenység jellemzi a gyermekcsoport életét. Így ad esélyt az egyéni sajátosságoknak megfelelő fejlődésre.

Megmutatkozik:

- állandóan változó a gyermeki részvétel összetétele

- a gyermeki kíváncsiság és érdeklődés irányítja
- változó időtartamúak
- (A gyermeki figyelem /odafordulás/, motiváltsági állapot, kíváncsiság, akárcsak éhségérzet /reggelizés/, vagy egy tevékenység befejezettsége /pl. ábrázolás/ módosíthatja, megváltoztathatja a gyermek tevékenységét.)
- Így az óvodapedagógus támaszkodhat:
 - * a gyermekek által önként választott tevékenységükben való elmélyültségére,
 - * a benne lévő motivált állapotukra,
 - * miközben koncentrálnak saját tevékenység-kínálatainak irányítására.

Csak így képes a gyermeknek esélyt adni a saját tempójú fejlődésre! Valljuk, hogy ezek a gyermekeket érdeklő tevékenységek kínálása, vagy feltételeinek megteremtése és biztosítása során, a gyermeki tevékenység közben, abba integrálódva jelennek meg az egyes tevékenységformák műveltségtartalmai, amelyet ki kell használnia az óvodapedagógusnak (a zenei-környezeti-matematikai-mesei-verses-stb.) ott, ahol adódik, **és nem elkülönülten** napokra izolálva. Így ezek minden nap előfordulhatnak.

A párhuzamosan szervezett tevékenységek feltételei:

- *a folyamatos napirend,
- *a gyermeki tevékenységek önálló megválasztása,
- *a szabad játéktevékenységek, a kötetlen, kezdeményezett tevékenységek, kínálatok.

A kötött napirend nem ad esélyt az egyes gyermekeknek, mert:

- Egymás után tervezett és megvalósult tevékenységek sora mindenki számára kötött időintervallumra korlátozódik
- Minden tevékenységnek fix hely van
- Óvodapedagógus irányítja
- Egyszerre mindenki végzi
- Egyszerre kezdi és fejezi be, vagy akik készen vannak, ők várnak - unatkoznak
- Nincs biztosítva az egyéni sajátosságokhoz való igazodás
- Zárt irányítási mód, kötött és kötelező.

Néhány szakmai gondolat a napirenddel kapcsolatban:

Napirend fogalma:

- egymást követő, napi rendszerességgel végzett és időhatárok közé illeszthető *tevékenységek sora*,
- amely *szolgálja a gyermekek életrendjét*
- és *hozzájárul az egészséges fejlődésük* biológiai és pszichológiai feltételeinek megteremtéséhez.

A napirend kialakítását befolyásolják:

- a család életritmusa és szokásai,
- az intézménybe *rendelkezésre álló időkeret* és
- a *tevékenységek mennyisége, időigénye.*

Milyen a jó napirend?

- ***folyamatos** (nincs várakozási idő),
- ***rugalmas** (van lehetőség a váratlan eseményekre),
- *igazodik az évszakok adta sajátosságokhoz, alkalmas arra,
- ***minden gyermek sajátos életritmusa beleférjen,**
- *és arra is, hogy sajátos szükségleteik neki megfelelő módon kielégítést nyerjenek,

*szervezeti kerete a párhuzamos tevékenységeknek.

Vegyes csoport szerepe az esélyteremtésben:

- *Az óvodapedagógiában értelmezett **szervezeti forma**,
Más néven **osztatlan /heterogén/** életkorú csoport, ahol az óvodás gyerekek **együtt élnek 3-6-7 éves** korban,
- *Az esélyteremtés **szervezeti kerete**,
- *Előnye a **szocializációs tér természetes jellege**, amely **családias légkört empátikus és toleráns interakciókat eredményez**,
- *miközben **megrövidül a befogadás krízis időszaka**,
- *a **szokások alakulásának ideje felgyorsul**,
- *a **mátság megértésére**, elfogadásra és tolerálására a szociális terepen **gazdag társ példa áll rendelkezésre**.

„Minél különbözőbbek a gyermekek a csoportban – korban, fejlettségben, természetben... - annál több szociális tapasztalatot szerezhetnek, és ezek a tapasztalatok döntő módon segítik személyiségük fejlődését.” (Maria Montessori)

Ez ad biztosítékot az esélyegyenlőség előmozdítására, vagyis az egyenlő esélyek biztosítására.

(Hamarosan folytatjuk!)